

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

ВІСНИК

ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

імені В.Н. Каразіна

№ 1001

серія: фізична

«Ядра, частинки, поля»

Заснована у 1998 р.

Випуск **2 /54/**

The Journal of Kharkiv National University

№ 1001

physical series

«Nuclei, Particles, Fields»

Issue **2 /54/**

Харків

2012

DESCRIPTION AND PURPOSE OF THE JOURNAL

The Journal of Kharkov National University (Physical series "Nuclei, Particles, Fields") is a journal covering elementary particles physics, nuclear physics, plasma physics and technologies, solid state physics and radiation physics. The Journal publishes research articles, short communications, review articles and book reviews.

Issues per year – 4.

EDITORIAL BOARD

Editor-in-Chief - Zalubovsky I.I., Corresponding member of Ukrainian National Academy of Science, D.Sc., Professor
Deputy Chief Editor - Azarenkov N.A., Academician of Ukrainian National Academy of Science, D.Sc., Professor
Executive Secretary - Girnyk S.A., PhD

Adamenko I.N., D.Sc., Professor, Kharkiv national university named V.N. Karazin

Berezhnoy Yu.A., D.Sc., Professor, Kharkiv national university named V.N. Karazin

Bizyukov A.A., D.Sc., Professor, Kharkiv national university named V.N. Karazin

Budagov Yu.A., D.Sc., Laboratory of nuclear problems, Joint Institute of Nuclear Research, Dubna, Russia

Duplij S.A., D.Sc., Kharkiv national university named V.N. Karazin

Girka I.A., D.Sc., Professor, Kharkiv national university named V.N. Karazin

Khodusov V.D., D.Sc., Professor, Kharkiv national university named V.N. Karazin

Kondratenko A.N., D.Sc., Professor, Kharkiv national university named V.N. Karazin

Lazurik V.T., D.Sc., Kharkiv national university V.N. Karazin

Merenkov M.P., D.Sc., NSC "Kharkov Institute of Physics and Technology"

Jean-Marie Noterdaeme, PhD., Professor, Max Planck Institute for Plasma Physics, Germany and Universiteit Gent, Belgium
Ostrikov K., D.Sc., Founding Leader, Plasma Nanoscience Centre Australia (PNCA), CEO Science Leader, CSIRO Materials Science and Engineering, Clayton, Australia

Peletminsky S.V., Academician of Ukrainian National Academy of Science, D.Sc., Professor, NSC "Kharkov Institute of Physics and Technology"

Slyusarenko Yu.V., Corresponding member of Ukrainian National Academy of Science, D.Sc., Professor, NSC "Kharkov Institute of Physics and Technology"

Smolyakov A., D.Sc., Professor, Department of Physics and Engineering Physics, University of Saskatchewan, Canada

Shul'ga N.F., Academician of Ukrainian National Academy of Science, D.Sc., Professor, NSC "Kharkov Institute of Physics and Technology"

Tkachenko V.I., D.Sc., Professor, Director "Renewable Energy Sources and Sustainable Technology" Science and Production Establishment, NSC "Kharkov Institute of Physics and Technology"

Tolok V.T., Corresponding member of Ukrainian National Academy of Science, D.Sc., Professor, NPTC, Ministry of Education and Science of Ukraine

Tovstiak V.V., D.Sc., Professor, Kharkiv national university named V.N. Karazin

Editorial office address

High Technology Institute

Kharkov National University named V.N. Karazin
Kurchatov av., 31, office 402, Kharkiv, 61108, Ukraine
Phone: +38-057-335-18-33

E-mail: visnyk@pht.univer.kharkov.ua

Web-page: <http://www-nuclear.univer.kharkov.ua>

ПРОФІЛЬ ЖУРНАЛУ ТА МЕТА ВИДАННЯ

"Вісник Харківського національного університету" (серія: фізична «Ядра, частинки, поля») є збірником наукових робіт з фізики елементарних частиночок, ядерної фізики, фізики плазми та плазмових технологій, фізики твердого тіла та радіаційної фізики. Журнал публікує наукові статті, короткі повідомлення, оглядові статті та рецензії на книги.

Періодичність випуску збірника – 4 рази на рік.

Затверджено до друку рішенням Вченого ради Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (протокол № 7 від 29 травня 2012 р.)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор – Залюбовський І.І. – чл.-кор. НАН України, д. ф.-м. наук, професор

Заступник головного редактора – Азаренков М.О. – академік НАН України, д. ф.-м. наук, професор

Відповідальний секретар – Гірник С.А. – к. ф.-м. наук

Адаменко І.М. – д. ф.-м. наук, професор, ХНУ ім. В.Н. Каразіна

Бережной Ю.А. – д. ф.-м. наук, професор, ХНУ ім. В.Н. Каразіна

Бізюков О.А. – д. ф.-м. наук, професор, ХНУ ім. В.Н. Каразіна

Будагов Ю.А. – д. ф.-м. наук, професор, Лабораторія ядерних проблем ім. В.П. Джелепова, ОІЯД м.Дубна, Росія

Дуплій С.А. – д. ф.-м. наук, член Американської і Європейської фізичної спілки, член Асоціації математичної фізики, ХНУ імені В.Н. Каразіна

Гірка І.О. – д. ф.-м. наук, професор, ХНУ ім. В.Н. Каразіна
Кондратенко А.М. – д. ф.-м. наук, професор, ХНУ ім. В.Н. Каразіна

Лазурік В.Т. – д. ф.-м. наук, професор, ХНУ ім. В.Н. Каразіна
Меренков М.П. – д. ф.-м. наук, ННЦ ХФТІ

Жан-Мари Нотердам – доктор, професор, Інститут фізики Макса-Планка Німеччина, Університет м. Гент, Бельгія

Остріков К. – д. ф.-м. наук, професор, Головний виконавчий директор та науковий співробітник Організації Співдружності з наукових і промислових досліджень (CSIRO), Клайтон, Австралія

Пелетмінський С.В. – акад. НАН України, д. ф.-м. наук, професор, ННЦ ХФТІ

Слюсаренко Ю.В. – чл.-кор. НАН України, д. ф.-м. наук, професор, ННЦ ХФТІ

Смоляков О. – д. ф.-м. наук, професор, факультет фізики та інженерної фізики, Саскачеванський університет, Канада

Ткаченко В.І. д. ф.-м. наук, професор, директор Науково-виробничого комплексу "Відновлювані джерела енергії та ресурсозберігаючі технології", ННЦ ХФТІ

Товстяк В.В. – д. ф.-м. наук, професор, ХНУ ім. В.Н. Каразіна

Толок В.Т. – чл.-кор. НАН України, д. ф.-м. наук, професор, НФТЦ МОН, НАНУ

Ходусов В.Д. – д. ф.-м. наук, професор, ХНУ ім. В.Н. Каразіна

Шульга М.Ф. – академік НАН України, д. ф.-м. наук, професор, ННЦ ХФТІ

Адреса редакції

Інститут високих технологій

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
пр. Курчатова, 31, кімната 402, Харків, 61108 Україна

Телефон: +380-57-335-18-33

E-mail: visnyk@pht.univer.kharkov.ua

Web-сторінка: <http://www-nuclear.univer.kharkov.ua>

Усі статті прорецензовано.

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 11825-696 ПР від 4.10.2006.

© Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, оформлення, 2012

CONTENTS

Articles

**A.O. Moskvitin, V.O. Yavorskij,
V.Ya. Goloborod'ko, Yu.K. Moskvitina**
First orbit losses of charged fusion products in tokamak:
flux calculation

V.A. Rudakov
About parameters of reactor-stellarator in the conditions
of ambipolarity of neoclassical transport fluxes

A.A. Vodyanitskii
Regularization of the nonlinear theory of drift waves in the
inhomogeneous magnetized collisional plasma

V.A. Lisovskiy, V.A. Koval, E.A. Kravchenko
Investigation of axial structure of DC glow discharge in
nitrogen by langmuir probe method

V.A. Lisovskiy
Ambipolar diffusion in a plasma consisting of electrons,
negative ions and two types of positive ions

V.M. Khoruzhiy
Computer simulation of efficiency enhancement through
Profiling Guiding Magnetic Field at Coaxial Gyro-BWO

R.R. Kniazev, G.V. Sotnikov
Focusing of electron bunches wake fields in a
plasma-dielectric waveguide

**N. Boshnakova, V.T. Lazurik, V.M. Lazurik,
G. Popov, Yu. Rogov**
Dose mapping of a gamma industrial radiation facility
using a practical and computational dosimetry

**V.G. Rudychev, Y.V. Rudychev,
S.A. Pimenetskiy, A.F. Shchus**
Neutron radiation under the dry storage of the spent nuclear fuel

**S.A. Vershynskyi, O.M. Buhay, M.I. Zaharets,
V.L. Denysenko, V.E. Storizhko**
X-ray quasi-monochromatic source based on electrostatic
proton accelerator

S.P. Gokov, V.I. Kasilov, L.A. Makhnenko, A.A. Khomich
Study of thermal processes in vacuum-dividing
and output foils of the electronic accelerators

I.N. Marushchenko, V.M. Karpan, N.A. Azarenkov, P.J. Kelly
Influence of substitutional disorder in magnetic
alloy $Fe_{1-x}Co_x$ on spin-dependent tunneling

**V.V. Lytvynenko, A.G. Ponomarev,
O.A. Startsev, V.T. Uvarov**
Simulation of thermal effects of high-current relativistic electron
beam on the titanium alloy VT1-0

A.Yu. Buki, S.A. Kalenik
Calculation of a simple cylindrical moderator for neutron detector

**V.G. Kirichenko, O.V. Kovalenko,
M.G. Kompaniiets, V.N. Leonov**
Diffusion in the surface layers of oxide inclusions in
disperse strengthening α -Fe

V.G. Kirichenko, O.V. Kovalenko
The structure of nanometric ferrite's films after ion implantation

**B.V. Borts, Y.G. Kazarinov, S.A. Sirenko,
S.F. Skoromnaya, V.I. Tkachenko**
An effect of water on the uranium supercritical CO_2
extraction effectiveness from natural minerals

**O.S. Posukhov, V.Y. Semenenko,
M.G. Styervoiedov, T.O. Kovalenko**
Modified absorption method of diffusion
parameters determination

A. Butrym, L. Kolomietc, M. Legenkiy
Using the accompanying window in BOR-FDTD method for the
calculation of conduct precursor in the dielectric waveguide

Obituaries
In memory of K.M. Stepanov

ЗМІСТ

Cтамми

A.O. Москвітін, В.О. Яворський,

В.Я. Голобородько, Ю.К. Москвитина

Миттєві втрати заряджених продуктів синтезу
в токамакі: розрахунок потоку

4

В.А. Рудаков

Про параметри реактора стеларатора в умовах амбіполярності
неокласичних транспортних потоків

15

О.А. Водяницький

Регуляризація нелінійної теорії дрейфових хвиль у неоднорідній
замагнічений плазмі із зіткненнями

24

В.О. Лісовський, В.О. Коваль, К.О. Кравченко

Дослідження осьової структури тліючого розряду
постійного струму в азоті методом ленгміорівського зонда

38

В.О. Лісовський

Амбіполярна дифузія в плазмі, що складається з електронів,
негативних іонів і двох сортів позитивних іонів

48

В.М. Хоружий

Комп'ютерне моделювання збільшення ККД при профілюванні
ведучого магнітного поля в коаксіальній гиро-ЛЗХ

57

П.Р. Князев, Г.В. Сотников

Фокусування електронних згустків кільватерними
полями в плазмо-діелектричному хвилеводі

64

Н. Бощакова*, В.Т. Лазурик,

В.М. Лазурик, Г.Ф. Попов, Ю.В. Рогов

Картографування дози промислового гама радіаційного
обладнання з використанням практичної й комп'ютерної дозиметрії

69

В.Г. Рудичев, Е.В. Рудичев, С.О. Письменецький, О.Ф. Щусь

Нейтронне випромінювання при сухому зберіганні
відпрацьованого ядерного палива

76

С.О. Вершинський, О.М. Бугай, М.І. Захарець,

В.Л. Денисенко, В.Ю. Сторіжко

Джерело квазімохроматичного рентгенівського випромінювання
на базі електростатичного прискорювача протонів

81

С.П. Гоков, В.Й. Касілов Л.О. Махненко, О.О. Хоміч

Дослідження теплових процесів в вакуумно-розділових та вихідних
фольтах електронних прискорювачів

89

І.М. Марущенко, В.М. Карпан, М.О. Азаренков, П.Д. Келлі

Вплив безладу у кристалевій гратці магнітного сплаву
 $Fe_{1-x}Co_x$ на процеси спінозалежного тунелювання

97

В.В. Литвиненко, А.Г. Пономарьов,

О.А. Старцев, В.Т. Уваров

Моделювання теплової дії сильнострумового релятивістського
електронного пучка на титановий сплав BT1-0

104

О.Ю. Буки, С.О. Каленик

Розрахунок простого циліндричного сповільнювача
для детектора нейtronів

110

В.Г. Кіріченко, О.В. Коваленко, М.Г. Компаніець, В.М. Леонов

Дифузія в приповерхневих шарах оксидних включень у
дисперсноміцненному α -Fe

114

В.Г. Кіріченко, О.В. Коваленко

Структура нанометрічних піловок ферритів після
іонної імплантації

121

Б.В. Борц, Ю.Г. Казарінов, С.А. Сіренко,

С.Ф. Скоромна, В.І. Ткаченко

Вплив води на ефективність надкритичної CO_2
екстракції урану із природних мінералів

125

О.С. Посухов, В.С. Семененко,

М.Г. Строводов, Т.О. Коваленко

Модифікований абсорбційний метод
визначення параметрів дифузії

135

О.Ю. Бутрим, О.О. Коломієць, М.Н. Легенкій

Використання супроводжуючого вікна в методі BOR-FDTD для
розрахунку поведінки передвістника в діелектричному хвилеводі

139

Nekrologi

Пам'яті К.М. Степанова

142